

Spørsmål om rundskriv F-036-98 og forholdet til forvaltningsloven § 12

Kunnskapsdepartementet svarer på spørsmål fra Haugesund kommune om rundskriv F-036-98 og forholdet til forvaltningsloven § 12.

TOLKNINGSUTTALELSE | 07.02.2019

Gjelder

- [Opplæringslova - § 1-1 Formålet med opplæringa](#)
- [Opplæringslova - § 13-3d Plikt for kommunen og fylkeskommunen til å sørge for foreldresamarbeid](#)
- [Forskrift til opplæringslova - Kapittel 20 Foreldresamarbeid i grunnskolen og vidaregåande opplæring](#)

Vi viser til e-post 07.02.19 hvor du spør hvordan retten til å bruke fullmektig etter forvaltningsloven § 12 skal forstås i forbindelse med møter med skolen, og om det er adgang til å nekte at en tredjeperson med gyldig fullmakt deltar.

Rundskriv F-36-98 nevner fullmakt i forbindelse med informasjon til personer som ikke er bilologiske foreldre til eleven, men drøfter ikke forholdet til reglene i forvaltningsloven om rett til å bruke fullmektig. Departementet ser derfor at det kan oppstå tvil om hvordan de to regelsettene skal praktiseres.

Forvaltningsloven gjelder også for skolen, noe som omfatter § 12 om retten til å benytte fullmektig. Forvaltningsloven § 12 gir en part rett til å la seg bistå av advokat eller annen fullmektig på alle trinn av saksbehandlingen. Et sentralt formål med bestemmelsen er at parter skal kunne innhente bistand hvis de har behov for det, for eksempel juridisk bistand eller bistand til å forstå den informasjonen som blir gitt.

Skolens ansvar for å få til samarbeid med foreldrene er forankret i opplæringsloven § 1-1 (formålsparagrafen) og § 13-3d om foreldresamarbeid. Dette er utdypet i forskrift til opplæringsloven kapittel 20 om foreldresamarbeid i grunnskolen og videregående opplæring. § 20-1 i forskriften, om formålet med foreldresamarbeid, fastsetter:

"Skolen skal sørge for samarbeid med heimen, jf. opplæringslova § 1-1 og § 13-3d. Foreldresamarbeid skal ha eleven i fokus og bidra til eleven sin faglege og sosiale utvikling. Eit godt foreldresamarbeid er ein viktig ressurs for skolen for å styrke utviklinga av gode læringsmiljø og skape læringsresultat som mellom anna fører til at fleire fullfører vidaregåande opplæring".

Forskriften § 20-3, om foreldresamarbeid i grunnskolen, fastsetter (1., 2. og 3. ledd):

"Skolen skal halde kontakt med foreldra gjennom opplæringsåret. Skolen skal i starten av kvart opplæringsår halde eit foreldremøte der foreldra informerast om skolen, innhaldet i opplæringa, medverkinga til foreldra, rutinar og anna som er relevant for foreldra.

Foreldra har minst to gonger i året rett til ein planlagd og strukturert samtale med kontaktlæraren om korleis eleven arbeider dagleg, og eleven sin kompetanse i faga. I tillegg skal kontaktlæraren samtale med foreldra om utviklinga til eleven i lys av opplæringslova § 1-1, generell del og prinsipp for opplæringa i læreplanverket. Samtalen skal klargjere korleis eleven, skolen og foreldra skal samarbeide for å leggje til rette for læringa og utviklinga til eleven. Eleven kan vere med i samtalen med foreldra. Når eleven har fylt 12 år, har han eller ho rett til å vere med i samtalen. Samtalen kan sjåast i samanheng med samtalen med eleven etter § 3-11 tredje ledd og halvårsvurdering i fag etter § 3-13".

Det følger av Grunnloven § 104 første og andre ledd at:

"Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med deres alder og utvikling.

Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn."

Videre følger det av barneloven § 31 første ledd:

"Etter kvart som barnet blir i stand til å danne seg egne synspunkt på det saka dreiar seg om, skal foreldra høyre kva barnet har å seie før dei tek avgjerd om personlege forhold for barnet."

I vurderingen nedenfor tar vi utgangspunkt i foreldresamtaler etter forskriften § 20-3 tredje ledd. Vi presiserer samtidig at vurderingen i all hovedsak vil være den samme for foreldremøter etter andre ledd. For ordens skyld gjør vi oppmerksom på at da det omtalte rundskrivet ble gitt ut i 1998, var den tekniske reguleringen av foreldresamarbeidet noe annerledes enn i dag. Formålet med foreldresamarbeidet, bl.a. gjennom foreldresamtalene, var likevel i det vesentlige det samme. Det var også den gang lagt opp til at eleven kunne delta på møtet med foreldrene, og etter fylte 12 år hadde eleven rett til å delta.

Det sentrale formålet med skolens samarbeid med foreldrene, bl.a. gjennom foreldresamtalene, er å få til

en god utvikling for eleven i skolen. Det kan også tilføyes at samarbeidet bidrar til å ivareta foreldreansvaret og elevens (barnets) beste, jf. Grunnloven, barneloven og barnekonvensjonen. Det er viktig for å oppnå et godt samarbeid at det legges til rette for åpenhet, god kommunikasjon og tillitsfull dialog i foreldresamtalene.

Dersom en av foreldrene, mot den andres vilje, tar med en tredjeperson på møtet, vil det i enkelte tilfeller kunne bli vanskelig å oppnå formålet med bestemmelsene om foreldresamarbeid. Det vil for eksempel kunne virke negativt på dialogen dersom en av foreldrene stiller med advokat eller bruker ny ektefelle/samboer som fullmektig, mot den andre forelderens vilje. Konsekvensen av dette kan også bli at den ene av foreldrene lar være å møte.

I mange sammenhenger er det ønskelig at eleven deltar på foreldresamtaler, og fra fylte 12 år har eleven rett til å delta. Også eleven vil kunne komme i en vanskelig situasjon dersom det deltar en tredjeperson. Hvis eleven gir uttrykk for at han eller hun ikke ønsker at en tredjeperson skal være til stede, vil det ut fra hensynet til barnets beste være grunn til å legge stor vekt på barnets synspunkter. I motsatt fall, hvis eleven mener det er en fordel at det deltar en tredjeperson, bør både foreldrene og skolen strekke seg langt for å legge til rette for at det er mulig, innenfor rammene av foreldresamtalen.

Skolen må ivareta sine forpliktelser både etter opplæringsloven (og forskrift til loven) og forvaltningsloven. Departementet legger til grunn at begge foreldrene har rett til å delta i foreldresamtaler etter forskriften, så lenge begge har foreldreansvar for barnet. Videre er det klare utgangspunktet at forvaltningsloven § 12 gir foreldrene rett til å bruke fullmektig i saker som gjelder egne barn. Retten til å bruke fullmektig må imidlertid tolkes i lys av bestemmelsene om foreldresamarbeid. I enkelte tilfeller kan den ene forelderens ha behov for fullmektig for å kunne få reelt utbytte av samtalen, og dermed delta i foreldresamarbeidet. Vi forutsetter samtidig at skolen strekker seg langt for å skape en god og trygg samtale og gi god informasjon.

Hvis konfliktnivået mellom foreldrene er høyt, og forsterkes av at det er en tredjeperson til stede, kan det bety at skolen må legge til rette for separate møter. Det vil for eksempel være tilfelle der den ene forelderens nekter å delta dersom den andre forelderens stiller med fullmektig i foreldresamtalen. For å oppfylle både pliktene knyttet til foreldresamarbeid og retten til å bruke fullmektig, vil skolen da normalt måtte legge til rette for et separat møte der fullmektigen kan delta. Også der begge foreldrene deltar på samme møte, kan det i enkelte tilfeller være behov for separate møter i tillegg, uavhengig av om en av foreldrene har med en fullmektig. Eleven har som nevnt rett til å delta på foreldresamtaler fra fylte 12 år. Når skolen skal vurdere hvordan samarbeidet og møtene skal organiseres, må de også ta hensyn til elevens rett til deltakelse og vurdere hva som er til elevens beste.

Vår referanse: 19/4563